

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2496, 2494 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Kako omiliti brezposelnost

Brezposelnost z vsemi svojimi strašnimi mo-
ralnimi in socialnimi posledicami narašča vedno
bolj tudi med nami. Dan za dnem beremo, kako
podjetja radi gospodarske krize odpuščajo urad-
ništvo in delavstvo. Le majhen del teh reducira-
ncev najde drugod zaposlitev. Vso ostrino tega
abnormalnega gospodarskega stanja, ko tisoči
delazmožnih ljudi zaman iščejo zaposlitve in kru-
ha, bomo občutili zlasti sedaj v zimskem času,
ki že trka na duri. Vsak javen delavec in zlasti
vsi, katerim je na skrbi dobrobit ljudstva in nje-
govo zdravje, je dolžan iskati potoj in sredstev,
kako od pomoči strašni socialni zlu, ki glo-
da na moralnem in gospodarskem zdravju našega
naroda.

V naslednjem navajamo od naše strani nekaj
predlogov za samopomoč proti brezposelnosti.
Predajamo jih javnosti v prosto diskusijo v upa-
nju, da se iz njih vendarle izcimi kaj konkretno-
nega. Naši predlogi merijo na to, da je treba brez-
poselnost zopet povesti nazaj na delo.

Pravičnejša ureditev delovnega trga je po
našem prepričanju neprimerno večja gospodarskega
in tudi etičnega pomena, kakor če se le o
tem razmišlja, kako brezposelniku zagotoviti kako
socialno podporo. Najbolj ohranimo in dvignemo
človeško dostojanstvo v delavcu tedaj, ako mu
damo priliko, da ustvarja, da dela in si z lastnim
trudom služi svoj kruh.

Evo torej nekaj čisto konkretnih, praktičnih
predlogov za omiljenje brezposelnosti.

Zakonito naj bi se prepovedalo dvojno služ-
bovanje in dvojen zaslužek vsem, ki imajo iz ene
službe tolikšno plačo, da morejo pod normalnimi
življenjskimi pogoji z njo shajati. Pravtako naj bi
upokojevci, ki uživajo tolikšno penzijo, da jim
je zadostna življenjska preskrba, ne odjedali s
postranskimi službami kruha mlajšim delovnim
močnem. Pri naši gospodarski strukturi moramo
računati z brezposelnostjo kot nekim trajnim so-
cialnim pojavom. Tem zdravejša bo družba, čim
prej se izvede nujno potrebna operacija. Obstoj-
ječe stanje je gotovo nezdravo in nenormalno, ko
na eni strani tisoči delazmožnih in sposobnih ljudi
mesece in leta zaman iščejo zaposlenosti, na drugi
strani pa imate ljudi z dvojno in celo trojno plačo
v taki izmeri, da bi vsaka zadostovala za preživ-
ljanje ene družine. Kjer manjka delovnih moči,
tam je sistem dvojnih zaslužkarjev lahko čisto
na mestu, ne pa pri nas, kjer imamo polno brez-
poselnih. S takim zelo umestnim in potrebnim
socialnim zakonom bi se tudi socialni nivoju
družbe bolj izenačil, kar bi imelo le dobre po-
sledice. Iziti pa bi moral tozadevno prav zakon,
kajti s kakimi nasveti ali priporočili ali apelira-
njem na socialni čut država seveda ne bo nič
opravila.

Drugič: Poročene žene, katerih moške imajo
zadostno družinsko plačo, naj se izločijo iz držav-
nih, banovinskih in občinskih služb. Ne mislimo
tukaj tistih ubogih delavskih družin, ko mora
tudi žena v tovarno in obrat, da z največjim tru-
dom z možem skupaj spravita, kar je njima in
otrokom potrebno za boral vsakdanji kruh. To je
veliko zlo moderne družine, da se žena ne more
popolnoma posvetiti domačemu ognjišču in vzgoji
otrok, kakor bi bilo treba in za kar je v prvi
vrsti poklicana. Proti temu socialnemu zlu, ki ga
je uvedel v gospodarstvo kapitalizem, so se kršč.
sociologi in Cerkve vedno borili, kakor priča tudi
zadnja okrožnica Pija XI, ki postavlja jasno za-
htevo, da mora biti moževa plača tolikšna, da bo
mogel z njo preživljati sebe in družino.

V mislih imamo marveč ono, kar moči ne-
naravno obliko novodobnega zakona, ko poročena
žena kljub zadostni moževi plači še naprej ostaja
v javnih službah. Ni to toliko radi otrok, ki so
v takih zakonih zvečini redko šteti, kakor radi
tega, da ostane žena tudi v zakonu gospodarsko
samostojna in emancipirana od moža. Iz takih za-
konov se je izkotala ideja takozvanih »tovariških
zakonov«, odvrtna moralna in socialna zabloda,
ki ima svoj izvor največ v uradniških plasteh.
A mimo tega je obsodbe vreden sistem, ki omo-
goča, da sta ponekod oba zakonca — največkrat
celo brez otrok — v dobro plačanih službah, ko
drugič reditelj številne družine brez posla
okrog tava.

Tretjič: Pritisne naj se na podjetja, da v prvi
vrsti zaposle naše državljane! Še vedno je polno
tujcev zaposlenih v naši industriji in drugod in
sicer na dobro plačanih vodilnih mestih, čeprav
imamo dovolj nič slabše kvalificiranih domačih
moči na razpolago. Pa vzemimo, da se v gotovih
panogah res ni mogoče na naših univerzah in v
naših obratih tehnično dovolj usposobiti. Toda
pri dobri volji bi si v 13 letih naše narodne
države vsi obrati, ki delajo in služijo na naši
zemlji, lahko vzgojili domač strokovni naraščaj.
K temu vprašanju se ob priliki še površno s
podrobnimi podatki. Zaenkrat le ugotavljamo, da
ne gre, da se morajo naši ljudje potikati po svetu
s trebuhom za kruhom ali pa žediti brez posla
in obupavati, medtem ko si tuji na naši zemlji
služijo dober kruh.

In končno: Nadurno delo naj se po možnosti
ukine! Poznamo namreč nadurno delo, ki je le
prehodnega značaja in ga je po izrednih potrebah
treba uvesti od časa do časa in je nadurno delo,
kjer gre za trajno ustanovo in za sistem. V sled-
njem primeru naj se odpravi, s čimer bo mnogo
brezposelnih mogoče zaposliti. Nadurno delo naj
bi se obdržalo le tam, kjer iz tehničnih razlogov
uvredba nove delovne ekipe ne bi bila izvedljiva.
To naj bi se prav posebno veljalo za nedeljsko
delo. Pripomnimo, da v Nemčiji noben obrat, ki
ima naročila državne uprave, ne sme letih izvršiti

Oster levičarski kurz v Španiji Tudi Katalonija proti anticerkveni politiki Madrida

Razporeka sprejeta

Madrid, 17. okt. Skupščina je s 169 proti 153
glasovom odobrila člen 41 ustave, ki v prvotnem
besedilu določa, da se zakon more ločiti ali po obo-
jestranskem soglasju zakoncev ali samo po svobodni
odločitvi žene ali pa na zahtevo moža, utemelje-
ljeno po upravičenih razlogih. Po daljši diskusiji
se je k temu členu sprejel amandament, ki para-
graf v toliko spremeni, da mora tudi žena svojo
zahtevo utemeljiti z upravičenimi razlogi.

Nuncij še ne zapusti Madrida

Kar se tiče stališča sv. stolice, je papežev nuncij
msgr Tedeschini izrecno demantiral vest, da je
sv. stolica sklenila, da prekine diplomatske odno-
šaje s špansko republiko. »Absolutno ni res,« je
izjavil monsignor, »da bi bil jaz sprejel od Vati-
kana kakršenkoli poziv, da zapustim Španijo. Ako
bi se bilo kaj takega zgodilo, bi jaz to, kakor je
navada, naravnost sporočil ministru za zunanje za-
deve Lerrouxu.«

Zamora na oddihu

Bivši predsednik vlade Alcala Zamora je od-
potoval na deželo, kjer se bo nekoliko odpočil. Biv-
ši notranji minister Maura pa se je udeležil seje
konstituantne. Na vprašanje žurnalistov je odgovoril,
da je položil svoje mesto zato, ker kot katoličan
absolutno ne more sprejeti določbe, da redovniki
ne smejo poučevati mladine. Tudi ne more abso-
lutno odobravati zasege cerkvenega premoženja. Na
drugi strani pa smatra za veliko napako, da je ka-
toliški poslanec Gil Robles zagrozil z oboroženim
odporom proti ustavi.

Silno razburjenje med Baski — Vlada grozi z
diktaturo

Do sedaj se ne poroča še o nobenih nemirih,
ve se pa, da vlada v baskijskih provincinah silno raz-
burjenje zaradi proticerkvenih določb ustave. 51 ba-
skijskih in navarskih poslancev, ki predstavljajo
dva milijona volivcev, se je podalo v svoje volivne
okraje. Ker grozijo nemiri in spopadi med katoli-
čani in komunisti, je novi minister za notranje za-
deve Quiroga izdal naravnost drakonske odredbe,
da se vzdrži mir, in je izjavil, da je za diktaturo, če
bi se drugače republika ne dala braniti.

Razburjenje v Baskih zaradi določbe, da se
bodo jezuiti izgnali iz dežele, je tako veliko, da
kmečko prebivalstvo v Loyoli noč in dan straži on-
dotni historični samostan Družbe Jezusove.

Katalonija proti Azani

Na univerzi v Barceloni se je vršil oster spopad
med katoliškimi in republikanskimi dijaki. Zani-
mivo je, da se je večji del katalonskih avtonomi-
stov postavil na stran Cerkve. Velika skupina ka-
taloncev je priredila obhod po mestu, govorniki so
protestirali proti kulturnobojnim določbam ustave,
zlasti proti prepovedi, da redovniki ne smejo po-
učevati mladine. Kakor znano, so redovniki največji
poborniki katalonske avtonomije.

Nova vlada Azane je sploh vznemirila vso Ka-
talonijo. Zamora, ki je bil sploh skrajno lojalen po-
litik, se je napram Kataloncem zavezal, da jim bo
priznal avtonomijo v tolikem obsegu, kolikor je bo
pač mogel doseči. Azana pa se smatra prostega teh
obvez in zato se Katalonci upravičeno bojijo, da se
bo protikatalonski kurz v Madridu sedaj še po-
ostril.

Krvavi protiverski izgredi

Madrid, 17. okt. Z. V raznih mestih Španije
je prišlo do spopadov med katoliki in republikan-
ci. Do najbolj resnih spopadov je prišlo v Madri-
du, Valjadolidu in Barceloni. V zadnjih dveh me-
stih so bili postavljeni močni policijski oddelki
pred cerkve in samostane. Do razburljivih scen
je prišlo včeraj v katedrali v Barceloni ob času
službe božje, ki je bila namenjena nedavno v
Parizu umrlemu pretendentu na španski prestol
Jaimu Burbonskemu. Kljub policijskim stražam
je prišlo v cerkvi do pretepa med monarhisti in
republikanci. Nekdo je ustrelil iz samokresa ter
se je neki mladenič zrušil mrtev na tla. Med na-
vzočimi je zavladala strahovita panika. Vsi so
drli k vratom, kjer so se odigravale strašne

Vladi se zelo mudi z odredbami proti Cerkvi

Novi ministri predsednik Azana meni, da bo
njegova vlada zelo pospešila sprejetje ustave, ker
je svobodna raznih obvez, ki jih je imel prejšnji
ministri predsednik Zamora. Kurz nove vlade bo
seveda skrajno levičarski. Ministri svet je že
sklenil, da bo proticerkvene določbe ustave čim
prej izvedel. Dušnopastirski duhovščini se bodo
plače takoj ustavile, višja duhovščina pa bo dobi-
vala še dve leti za 50 odstotkov reducirano plačo.
Solska poslopja redov se takoj konfiscirajo.

Vatikan protestira

Vatikan, 17. oktobra. A. A. Papež je naročil
madridskemu nunciju, naj energično protestira pri
vladi proti odredbam, ki kršijo svete pravice cerkve
na Španskem.

Stavke

Pariz, 17. oktobra. A. A. Iz Madrida poročajo,
da so železničarji, ki pripadajo andaluzijski želez-
niški družbi, sklenili, da stopijo nočjo o polnoč
v stavko.

Nemško-francosko sodelovanje

Vodstvo mešane komisije je prevzel sam kancler

Berlin, 17. okt. tg. Nemški državni kabinet je
danes nadaljeval svoja posvetovanja, ker je z več-
ravnimi sklepi nemškega državnega zbora dobil
proste roke. Nemški kabinet je sklenil, da prevza-
me vodstvo nemškega dela v mešani nemško-fran-
coski komisiji državni kancler sam. Njegov namest-
nik v Parizu pa bo namestnik državnega tajnika

nemškega gospodarskega ministarstva dr. Trende-
lenburg. Razen tega se je sestavil seznam članov
gospodarskega sveta, ki ga bodo predložili Hin-
denburgu. Sklepa se iz dejstva, da so ta dela tako
hitro začeli, da bo že v najbližji prihodnosti prišlo
do prvih odločitev v tarifno-gospodarskih vpraša-
njih.

MacDonaldov mandat v nevarnosti

London, 17. okt. tg. Ker kandidira MacDonald
samo v svojem starem volivnem okrožju Seaham,
kjer se bodo cepili glasovi za očiščene kandida-
ta angleške delavske stranke, za komuniste in
za MacDonalda samega, ni verjetno, da bo Mac-
Donald izvoljen. Tudi izvolitev liberalca sira Her-
berta Samuela je v nevarnosti, tako da je mogoče,
da bo od vseh treh voditeljev narodne koalicije iz-
voljen morda samo Baldwin. Potem ostane samo
ta možnost, da se eden izmed njih, ki bo izvoljen
v popolnoma sigurnem volivnem okraju, odstopi v
korist propadlega tovariša, da bo ta potem v ožjih
volitvah prišel v parlament.

Bolgarski kralj znižal svojo civilno listo

Sofija, 17. oktobra.

Včeraj je poklical kralj Boris v dvorjenco no-
vega finančnega ministra St. Stefanova, ki mu je
v skoro dveurnem referatu podal poročilo o finanč-
nem stanju Bolgarije ter o potrebnih reformah.
Kralj je izjavil finančnemu ministru, da si san-
zija civilno listo za 1 milijon levov (lista je zna-
šala 6 milijonov levov na leto, od sedaj naprej 5
milijonov levov, okroglo 2 milijona dinarjev). —
Minister je kralju izjavil, da bodo tudi ministri
in poslanci sledili kraljevemu zgledu.

Matuška vse priznal

Dunaj, 17. okt. tg. Preteklo noč so brez odmora
zaslišavali Silvestra Matuško, ki je končno davi
priznal, da je sam povzročil vse napade na železni-
ške naprave, ki so se v zadnjem času izvršili na že-
leznice v srednji Evropi. Posebno je priznal, da je
sam brez pomočnikov izvršil napad na železnico pri
Neulensbachu na Silvestrovo noč 1930-31, pri Ans-
bachu 31. januarja 1931, pri Jüterbogu 8. avgusta
1931 in pri Biatorbagyju 13. septembra 1931.

Italijanska trg. bilanca pasivna

Rim, 17. oktobra. Z. Glavno ravnateljstvo
carin je objavilo službeno poročilo o stanju trgo-
vinske bilance Italije v teku prvih devetih mesecev.
V tem času je Italija uvozila blaga v vrednosti
9.106.550.069 lir, medtem ko je v istem času izvozila
7.405.430.006 lir. Radi tega je trgovinska bilan-
ca pasivna za 1.701.120.063 lir.

Irška proti revolucionarjem

London, 17. okt. tg. Na Irskem je bil sprejet
protiterorski zakon, ki pooblašča vlado, da sme
preganjati vse nelegalne zveze. Ker je bil ta pred-
log sprejet v senatu in ga je ratificiral guverner,
je pričakovati na Irskem številne aretacije revo-
lucionarjev.

Perilo, ki ima
duh po smrečju.
Po gozdu dišeče perilo ...
čisto, kakor mora biti ... in
vendar previdno oprano s ter-
pentinovim milom Gazela. Nje-
gova obilna, mehka pena toli-
kanj obilnejša, ker mu je pride-
jano najboljše terpentinovo olje
— pere hitro ... in zares čudovito.

TERPENTINOVNO MILO
GAZELA
pere zares čisto

z nadurnim delom. Podobna odredba bi tudi pri
nas bila na mestu.

S tem smo navedli nekaj praktičnih predlo-
gov za omiljenje brezposelnosti. Vsi so takega zna-
čaja, da nobeden ne pomenja resne perturbacije
v našem gospodarstvu. Ne rečemo, da bi z iz-
vedbo gornjih predlogov bila brezposelnost že

čisto odpravljena, ker zlo je pri obstoječi gospo-
darski krizi strašno in še raste kar naprej v ne-
doglede. Toda družba bi z njihovo izvedbo poka-
zala razumevanje tudi za najmanjšega in najbolj
zapuščenežnega člana človeškega občestva in se po-
stavila na temelji, ki je trdnjši od vseh temeljev:
na pravičnost.

Brüningova zmaga

V petek je državni kancler dr. Brüning izšel zmagoslavno iz tridnevne strasne in zelo razburilne parlamentarne debate, ki do zadnjega ni pokazala, kako utegne izpasti odločilno glasovanje. Brüningova zmaga pomenja v resnici evropski dogodek, ker s padcem zunanje politično pomirljive notranje politike pa socialno pravičnega in strpljive Brüningove politike, bi cela Evropa bila ogrožena z valom ali skrajnega nacionalističnega fašizma desnice, ali pa poplavo komunistične levice.

Kdo je najbolj zagrozen sovražnik Brüningove centumaskne sredinske politike? Naravno, da obe skrajnosti, komunistična levica in fašistična desnica, ki je — in v tem je ves pomen sedanjega boja — popolnoma v službi nemške veleindustrije in nemškega velekapitala. V prvih dneh Brüningove vlade je industrija kazala dokaj zanimanja za kanclerjevo politiko. Veleindustriji so na tihem upali, da bo kancler s prisilnimi odredbami po katerih je moral seči, pokazal razumevanje za njihove želje. Brüning pa se ni dal vpreči kot vojno broje in slepa priprava nesocialnih zahtev velekapitala. Kakor hitro so industriji uvideli, da ima Brüning tozadevno svoje, njim čisto nasprotno stališče, so takoj dali znamenje za napad. Ze so stopili na dan s tako zvanih »urejenim gospodarskim programom«, ki je prava socialna sramota za XX. stoletje.

Bistvene točke njihovega gospodarskega programa so znane: Tarifne pogodbe naj se ukinejo in prav tako državno mezdno razsodišče. Mesto tarifnih pogodb naj se zopet uvede svobodna pogodba glede plače in delovnega časa. To pa se pravi po domače: Delodajalcem naj se zakonito prizna, da po svoji mili volji krojijo delavcem pravico in plačo. Pri 4 milijonih brezposlenih, kolikor jih je danes v Nemčiji, bi bilo to istovetno s popolno oblastjo industrije nad delavstvom in izrabljanje delovnih moči pri najbednejši plači. Istotako so industriji tudi zahtevali takojšnjo ukinitve socialnega zavarovanja. Toraj konec socialnih pridobitev delovnega ljudstva zadnjih 100 let.

Na te svoje zahteve je industrija potom ljudske stranke, ki je njihova glasnica, postavila vprašanje zaupanja Brüningovi vladi. Težka industrija je računala, da je prišla njena ura. Na poti pa je Brüning. Industrija hoče namreč še več. Ne le spraviti ob pravico delavstvo, ampak plačati tudi svoje dolgeve. Zato je zahtevala, da se rentna marka vpelje kot dodatno plačilno sredstvo, kar bi bilo istovetno z uvedbo nove inflacije.

Brüning je vse to gladko odklonil. Medtem je prišla angleška inflacija. Težka industrija je znova poskusila napraviti sunek proti nemški valuti. Brüning je zopet energično odklonil. V tem trenutku je postal za težko industrijo nemogoč kot politični voditelj. »Brüning mora proci!« je odslej postala parola velekapitala. Zanimivo je, da ga iz istih razlogov odklanjajo tudi veleagrarci, ki si ne želijo inflacije, da bi se tako znebili dolgov, v katere so zlezli kljub neprestanim državnim podporam.

S tem so podani pravi razlogi zakaj so veleagrarci na vzhodu in veleindustriji na zapadu prešli roko v roki v napad proti Brüningu. Istotako naj bi se s pomočjo takozvane nacionalne opozicije zrušil ves sistem, ki ga drži pokoncu demokracija, država naj bi zopet prišla pod neomejen diktat velekapitala. Seveda tega ni mogoče narodu odkriti povedati. Zato so svoje namene zavili v bleščet plašč nacionalizma. Kar deževalo je članov in zahtev po »nadranskih vladi«, po »resnično nacionalni vladi«. Vse samo fraze, ki naj zakrijejo edino resnični gori označeni cilj.

Da bi predsednik republike Hindenburg izvil opoziciji iz rok najjačje agitatorsko geslo, je kanclerju Brüningu pri sestavi drugega kabineta izrecno naročil, da naj sestavi vlado, ki ne bo nujno vezana na strankarsko obilježje. Nova Brüningova vlada ima tudi ta značaj. Iz istega vzroka sta bila iz vlad izločena oba vodilna centumaska Wirth in Guérard, da se onemogoči očitak, češ, Nemčija stoji pod diktaturo centuma. Vendar tudi ta sprememba opoziciji ni prijala. Brezpogojno je hotela odstraniti Brüninga in Stegerwalda, ker sta katoliška in ker socialno čutita z delovnim ljudstvom.

Težka industrija je torej komandirala ljudski stranki, katero forsira, da združi Brüningov kabinet. Ta je na povelje tudi takoj odšla v tabor »nacionalne opozicije« in se udeležila, tudi znane zborovanja v Harzburgu. Kdo je bil zastopan v Harzburgu? Generalni direktorji vseh nemških velebank in težke industrije, veleagrarci, generali, ki si žele nazaj stare prusovske Wilhelmske čase in potem seveda generaloberst von Seeckt, Hugenberg, Hitler, Seldte, jeklene čelade, grof von der Goltz, vsenemci itd. — samo nacionalistični prenapetosti in prelepači, toda nobenega sledu o nemškem ljudstvu in celo nobenega sledu o delavnem nemškem ljudstvu. V Harzburgu je torej bil skovan napad kako vreči Brüningovo vlado.

Napad se je ponesrečil in Brüning je s pomočjo socialističnih glasov ostal na krmilu. Užaljeni in osramočeni so se fašisti odstranili iz parlamenta. Vsa Nemčija se je oddahnila. Kajti Brüningov poraz bi pomenjal za državo nepregledno katastrofo. Ogromno nasprotstvo z leve in desne bi udarilo skupaj neposredno drugo proti drugemu in državljansko vojno bi se težko dalo preprečiti. Iz tega gigantnega boja pa ne bi izšla zmagovalca, težka industrija s svojimi fašističnimi oporci, ampak komunizem. Bilo je torej tudi v interesu miru, da je Brüning ostal na svojem mestu, kar je v veliki meri zaslug tudi njegove prevladajoče osebnosti. Veliki državnik tudi v najtežjih situacijah ni izgubil živcev, ampak z močno roko vodi državno krmilo preko neverjetnih zaprek in težav. Odgovor parlamenta do 23. februarja 1932 mu daje priliko, da bo v mirnejšem ozračju nadaljeval obnoveni delo v prid svoje domovine in vse Evrope.

Vedno več zlata v Franciji

Pariz, 17. oktobra. tg. Včeraj je oceanski parnik »Paris« pripeljal zopet za 420 milijonov frankov zlata iz Amerike, parnik »Olimpia« pa za 400.000 frankov. Od 20. septembra dalje je prišlo iz Amerike v Francijo zopet za 20 in pol milijarde frankov zlata. »Journal Industrielle« pa računa, da je imela Federal Reserve Bank zlate zaloge za 3037 milijonov dolarjev in da ta zaloge še vedno znaša 1400 do 1800 milijonov dolarjev v zlatu in da zapolni 40 odstotno kritje v Ameriki še vedno ni prav nič ogroženo.

Japonska se ne ukloni

Svečan nastop ameriškega delegata v Ženevi — Japonci ne priznavajo pravice udeležbe Amerike

Tajen sporazum med Japonsko in Rusijo po posredovanju Nemčije

Prentiss Gilbert v Ženevi.

Ženeva, 17. okt. Včerajšnja seja Sveta Društva narodov, na kateri se je prvič pojavil delegat ameriške Unije Mr. Prentiss Gilbert, je bila jako svečana. Društvo je pač hotelo vsemu svetu pokazati, kako je njegova avtoriteta zaradi diplomatične pomoči Amerike narasla. Poudarja se, da se Amerika sedaj prvič udeležuje mednarodnih posvetovanj Lige, odkar le-ta obstoja.

V otvoritvenem govoru je Briand pobijal japonske razloge proti udeležbi Amerike. Stališče Brianda so se pridružili zastopniki vseh ostalih držav. Briand je zelo prisrčno pozdravil g. Gilberta, ki je odgovoril. Gilbert je podal izjavo, da prisostvuje sejam Sveta Društva narodov kot opazovalec in da Amerika ne bo intervenirala pri odredbah, ki jih namerava Svet Društva narodov predlagati v svrhu likvidacije mandžurske zadeve. Pač pa je prepričan, da bo udeležba Amerike pri posvetovanjih o položaju pripomogla k mirni rešitvi te zadeve.

Stališče Kitaja.

Razume se, da je zastopnik Kitaja navzočnost ameriškega delegata jako prisrčno pozdravil. To popolnoma odgovarja stališču Kitaja oziroma nankinške vlade, ki je sklenila, da se glede Mandžurije z Japonsko načeloma ne pogaja, dokler le-ta brezpogojno ne izprazni Mandžurije. Ako Japonska tega ne stori, potem se je kitajska vlada postavila na stališče, da mora izpraznitev izsiliti Društvo narodov, ako noče, da Kitaj svoje pravice brani s orožjem.

Japonska izjavlja eno, dela pa drugo.

Kar se tiče Japonske, trdijo poznavaleci razmer, da je akcijo v Mandžuriji čisto na svojo roko izvajala vojaška stranka, ki se že dolgo nahaja v sporu z vladno stranko, kateri načeljuje ministri-

ski predsednik Vakaucuki. Naj bo stvar kakor že koli, dejstvo je, da se japonska vlada, rada ali nerada, sedaj postavlja na stališče, da se more Mandžurija evakuirati le pod gotovimi pogoji, ki jih pa Kitaj ne sprejme. Japonska vlada tudi dozdaj ni bila zmorna — nekateri pravijo, da sploh noče — preprečiti, da ne bi vrhovno poveljstvo japonskih čet v Mandžuriji utrjevalo svojih vojaških pozicij. Japonski delegat v Ženevi zatrjuje, da vojaška komanda v Mukdenu in Kirinu počasi oddaja varnostno službo kitajski policiji, katero je sama obožila s puškami proti banditom. Japonski poslanik v Washingtonu zagotavlja, da bodo japonske čete nemudoma evakuirale Mandžurijo, kakor hitro bo Kitajska dovolj močna, da zaščiti japonske podanike. V resnici pa se Japonci čezdalje bolj polasčujejo suverenitete v Mandžuriji in so pravkar podvzeli energično vojaško akcijo v severnem delu južne Mandžurije, da iztrebi kitajski roparske čete, ki so po njihovem zatrdilu ubile na tisoče korejskih naseljenecv. Najnovejša vesti iz Nankinga pravijo, da je japonski okupacijski korpus v Mandžuriji dobil nova ojačenja in da Japonci kopeljejo ter utrjujejo strelske järke, da so pripravljani na vsako eventualnost.

Kar se tiče stališča japonske diplomacije na pram ameriškemu zastopniku v Svetu Društva narodov, sicer ni res, da bi bila japonska vlada sklenila, da svojega zastopnika iz Ženeve sploh odpokliče, pač pa je naročila svojemu delegatu Jošizavi, naj Društvo narodov pozove, da bolj skrbno prouči razloge Japonske proti udeležbi delegata Amerike, ki ni članica Društva, ker ta sklep Društva krši statut.

Japonske koncesije Rusiji.

Zadržanje Japonske bo postalo razumljivo, ako se vpošteva vest v Parizu izhajajoče evropske izdaje »Chicago Tribune«, kateri njen dopisnik iz Rige poroča sledeče: Okupacija Mandžurije je re-

zultat tajnih razgovorov med Japonsko, Rusijo in Nemčijo. Stališče nekaterih nemških demokratičnih listov, ki se odločno postavljajo na stran Kitaja, je ali samo separatno mnenje nemških delegatov in socialistov, ali pa ni odkritosrčno. Na vsak način obstoja glede Mandžurije tiha kooperacija med nemško vlado in Sovjeti. Japonska ne bi nikoli Mandžurije okupirala, če ne bi bila gotova nevtrilitete Rusije. Tudi ruski listi se trudijo, da to tiho soglasje maskirajo z vehementnimi napadi na japonsko buržuazno vlado, da pa Japoncev preveč ne žalijo, obenem napadajo kitajski kapitalistični nacionalizem. Japonska in Rusija sta se do zadnjega časa nahajali zaradi ribarskih pravic v vodah Kamčatke v ostrem sporu. Ta napetost se je v zadnjem času poravnala, v prvi vrsti zaradi tega, ker se je Japonska odpovedala svoji nameri, da zgradi v Mandžuriji novo železniško zvezo, ki bi konkurirala sibirski. Zato pa Rusija sedaj podpira ostale japonske namere v Mandžuriji, ni pa še gotovo, kaj je cena te nevtrilitete. Spravo med Rusijo in Japonsko je posredoval bivši nemški poslanik v Tokiu dr. Solf. Dr. Solf je tudi posredoval dogovor med Rusijo, Japonsko in Afganistanom na drugi strani, po katerem bo Rusija zgradila železniško progo preko Afganistana do meje britanske Indije, medtem ko bo Perzija zgradila železnico iz nekega perzijskega pristanišča skozi vse Perzijo do Afganistana. Te železnice bo financirala po velikem delu Japonska, dočim bo Nemčija dobavila material.

Šanghaj, 17. okt. AA. Sovjetski konzul v Mukdenu demantira, da bi se ruske čete zbirale na kitajski meji. Sovjeti nimajo namena poseči v kitajsko-japonski spor.

Tokio 17. okt. AA. V zunanjem ministrstvu izjavljajo, da je ženevski sklep nasproten statutom DN, zaradi česar namerava Japonska predlagati odgoditev zasedanja Sveta DN dokler se ne doseže legalna interpretacija statutov.

O čem bodo razpravljali v Washingtonu

Pariz, 17. oktobra. AA. V zvezi s potovanjem predsednika francoske vlade Lavalja v Združene države piše »Matine«, da bodo francoski in ameriški državni razpravljali o vprašanju mednarodnih dolgov, o razorožitvi, o reparacijah in o drugih finančnih vprašanjih. Glede mednarodnih dolgov smatra list, da bo Amerika za moratorij, Francija pa pa 50 odstotno znižanje. Francija je pripravljena sprejeti predlagano progresivno razorožitev pod pogojem, da se izvrši z zmanjšanjem sedanjih vojnih proračunov. Kelloggov pakt niti bi se v zvezi s tem izpopolnil z določbo, ki naj njegovo obveznost še bolj učvrsti. V reparacij-

skem vprašanju je Francija mnenja, da ne more odstopiti od takozv. brezpogojnih anuitet, vendar pa bi pristala na razne olajšave. N. pr. da se plačila v gotovini zamenjajo z reparacijami v blagu. Glede finančnih vprašanj, ki bodo v Washingtonu na dnevnem redu, pravi list, da je Francija v vprašanju razdelitve zlata povsem naklonjena zdravi politiki zlatega standarda. V kreditnih vprašanjih pa Francija ne bi nasprotovala temu, da s podporo ameriških krogov uvede na pariškem tržišču take emisije, ki bi okrepile blagajne finančno slabih držav.

Politične težave v Romuniji

Bukarešta, 17. okt. Z. Narodna kmečka stranka je sklicala za 10. december v Albo Julio tri nacionalna zborovanja narodne kmečke stranke, na katerih bo nastopil tudi dr. Maniu, ki se je eicer umaknil iz političnega življenja Romunije, a vendar obljubil svojim prijateljem, da bo govoril proti profesorju Jorgi. Ostale opozicijske stranke so prepričane, da je prišel čas, da se Jorga umakne. Opozicija smatra, da vlada nima za seboj take podpore, da bi mogla predstavljati državo. Ona ni tako močna, da bi lahko napravila red v notranjosti države. Smatra se, da vlada ni zmorna, da bi podala današnji proračun, ki bi moral znašati 25 milijard, ker od tega zneska odpade sedem milijard na voj-

ne dolgeve, 10 milijard na vojne kredite, ostalih osem milijard pa ni dovolj za upravljanje državnega aparata. Vladi stoji na razpolago, ali da zmanjša uradnikom plače, ali pa da reducira uradništvo. Vlada se ne upa storiti niti eno niti drugo, radi česar smatra opozicija, da so ji dnevi šteti.

Bukarešta, 17. okt. Z. Vlada dela na novem načrtu za ureditev vprašanja denarnih zavodov. Po tem zakonu se obvezujejo vsi člani upravnega odbora poedinih bank, da bodo z vsem svojim premoženjem garancirali za vloge. Po tem zakonu se sme od osnovne glavnice uporabiti kot rezervo samo 20 odstotkov.

Zasedanje albanskega parlamenta

Prijateljstvo med Albanijo in Italijo

Tirana, 17. oktobra. Z. Albanski parlament se je sestel na četrto redno zasedanje. Pri otvoritvi zasedanja je predsednik vlade Vangeli prečital poslanico kralja Zogua, v kateri je kralj sporočil, da je ugled Albanije zrastel v vsem svetu in da Albanija vzdržuje prijateljske odnose z državami, posebno se s svojimi sosedi. Poslance je opozoril na italijansko-albansko sodelovanje in poudaril, da je zveza med Italijo in Albanijo postavljena na lo-

jaluc n. prisrčno bazo. Ta prisrčnost je dokazana z vsem, kar je dala Italija Albaniji veliko pomoč. Nadalje pravi v spomenici, da bo Albanija v najkrajšem času »ključila trgovinske pogodbe z raznimi državami in bodo rešena vsa sporna vprašanja z Grčijo. V svoji poslanici nadalje poudarja kralj Zogu, da je vlada podvzela akcijo za povzročitev države ter obljubila svojo pomoč za ustanovitev agelne banke.

Ubila komunista

Zagreb, 17. oktobra. AA. S pristojnega mesta smo prejeli tole poročilo: 15. t. m. so organi zagrebske policije iskali znanega terorista in komunista Josipa Debeljaka, ki je 30. septembra med aretacijo ubil policijskega organa in nato pobegnil. Izvedeli so, da se nahaja Debeljak z nekim svojim tovarišem v Voćarski ulici št. 20. Ko je policija stopila v to stanovanje, je opazila v njem znanega komunista Jo-

sipa Adamiča. Ta je hipoma potegnil revolver in ga naperil na policijske organe, ki pa so ga prestregli in ga smrtno ranili. Pri njem so našli dva revolverja, razna pisma, napisana s kemičnim črnilom in legitimacije za tri razne neznane osebe.

Debeljak je med tem pobegnil. Policija ga je takoj zasledovala in ga kmalu našla v stanovanju Barice Iverovića. Ko je policija hotela aretirati Debeljaka, jo je sprejel z revolverjskimi strelji. Policija je odgovorila in ga ubila. Smrtno ranjeni Adamič je kmalu preminul.

Seja Zveze jugoslovanskih mest

Ljubljana, 17. oktobra.

Danes ob 9 se je pričela v magistratni dvorani seja Zveze jugoslovanskih mest. Seje so se udeležili delegati posameznih mest v tako velikem številu kakor do sedaj še nikoli. Seji je predsedoval predsednik, zagrebski župan dr. Stefan Srkulj. Zastopana pa so bila mesta: Belgrad, Cetinje, Karlovec, Koprivnica, Kragujevac, Križevci, Mostar, Niš, Novi Sad, Osijek, Petrinja, Sisek, Slavonski Brod, Slavonska Požega, Sombor, Split, Subotica, Varaždin, Vukovar in Zagreb. Slovenska mesta so zastopali: Ljubljana dr. Puc, prof. Jarc, Tavčar, Turk, Orehek, dr. Rant in ravnatelj Zupan; Maribor: dr. Juvan, dr. Lipold in ravnatelj Barle; Ptuj: župan Brenčič; Celje: dr. Gorčian in ravnatelj Subic. Skupno je bilo na seji 45 delegatov.

Na seji je zastopstvo Zveze organizacij občinskih uslužbencev Jugoslavije izročilo predsedniku dr. Srkulju in vsem udeležencem spomenico glede neupravičenosti in neumnosti redukcije prejemkov občinskih uslužbencev v vsej Jugoslaviji. To Zvezo sta zastopala predsednik Fran Govekar in tajnik Kramberger, ljubljansko Zvezo dr. Mavričij Rus in Zvezo občinskih uslužbencev Dravske banovine dr. Rudolf Mole.

V otvoritvenem govoru je predsednik dr. Srkulj omenjal zahtevo države, naj občine izvrše revizijo svojih dohodkov in izdatkov, in sicer na skrajni minimum. Število osebja se ne sme zvišati, temveč ga tudi dovesti na minimum. Plače občinskih uslužbencev ne smejo biti večje od plač državnih uslužbencev na enakih položajih. Občine se morajo izogibati prevelike obremenitve prebivalstva z davki. Občinske uprave pa naj še letos pričnejo z redukcijo osebnih in materialnih izdatkov. Dr. Srkulj je poudarjal, da je treba določiti konkretne osnovne principe, katerih naj se občine držijo v zniževanju svojih dohodkov in izdatkov. Treba je tudi najti mejo, do kam sme segati taka varnost. Država nalaga občinam vedno večje dolžnosti, in postavka »prenešeni delokrogi« je v občinskih proračunih vsako leto večja.

Po svojem govoru je predsednik dr. Srkulj otvoril diskusijo, ki se je razvijala zelo živahno. Vsi govorniki so v prvi vrsti poudarjali pomen avtonomije mest. Mesta so že spoznala pomen in značaj varljivosti ter so jo že pričela izvajati v mejah možnosti. Še večja varnost pa ni možna. Če bi se pa izvajala, bi prišlo do zastoja v življenju mest. Kar se tiče zmanjšanja dohodkov in plač občinskih uslužbencev pa so mesta na socialnem stališču, da se njihov življenjski standard ne mora več znižati, zakaj to, kar dobiva občinski uslužbenec, včasih niti tega ne dosega, da bi mogel kulturno živeti, in zadostuje le za najbolj potrebne kruh. Zato je treba vprašanje zniževanja osebnih izdatkov prepustiti izključno mestom, ki bodo poskušala, da se napravi vse, kar je pač možno.

Seja se je popoldne še nadaljevala. Zlasti je bila živahna diskusija o obliki resolucij, ki naj jih Zveza predloži vladi. Vsi zastopniki so načelno za to, da resolucija izraža to, kar so poudarjali v diskusiji. Deljena pa so bila mnenja o obliki resolucije. Razprava o tem se je zavlekla do večera.

Resolucija

Poslovni odbor Zveze mest kraljevine Jugoslavije je na svoji plenarni seji, ki se je vršila v Ljubljani 17. oktobra, po zaslišanju predstavnikov vseh zastopanih mest in dolgi diskusiji o vseh vprašanjih, odnesmo o izvedbi največje varnosti v proračunih mest, soglasno sklenil, da predsedništvo Zveze mest takoj predloži kr. vladi v imenu jugoslovanskih mest detaljno motivirane predloge o vseh vprašanih finančnih naših mest.

V teh motiviranih predlogih bo Zveza mest med drugim razložila tudi svoje stališče z ozirom na dohodke mestnih uslužbencev in nujnosti hitre reforme komunalnih financ z neobhodnostjo, da se jim prej objavi zakon o mestih, kakor tudi sodoben in socialno pravičen zakon o komunalnih financah.

Dunajska vremenska napoved: Vedno bolj oblačno. Ponekod padavine. V bližnjem času je pričakovati novega navalna hladnega severnega zraka in enega v višjih legah.

Zdravi otroci so veseli!

Energin

Daje zdravo in močno kri — zdrave in močne živce

IZBORENTK

Energin

DAJTE OTROKOM VSAK DAN 3 male žličke akusneaa Energin

za okrepitev krvi, živcev in teka

Po pošti pošljite

LABORATORIJ ALGA, SUŠAK

5 stekl. Energina D. 128-6 " " 248-6 " " 1 zastlon

12 " " D.492- in 2 zastlon

v lekarnah steklenica pol litra Din 40-